

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 16.10.2026
Sayı : 3337

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

51406

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Dr. Mustafa Adıgüzel
Ordu Milletvekili

Türkiye’de 30 yılı aşkın süredir gelişmekte olan kivi üretimi, özellikle Ordu ve Samsun başta olmak üzere binlerce ailenin geçim kaynağıdır. Ancak 2026 yılında İran’da kivi fiyatlarının ciddi ölçüde gerilemesiyle birlikte, İran menşeli ürünlerin Azerbaycan ve Gürcistan üzerinden Türkiye’ye sokulduğu ve bu durumun yerli üreticilerin ürünlerini satmasını güçleştirdiği yönünde üreticilerden şikâyetler gelmektedir. Üreticiler, 2025 yılında kilogramı 80-90 TL seviyelerinde alıcı bulan kivin 2026 yılında 40-50 TL seviyelerinde dahi zor satıldığını, depolarda bekleyen ürünlerin bir bölümünün çürüyerek imha edilmek zorunda kaldığını ifade etmektedir. Kivi üretiminin yıl boyunca sulama, budama ve bakım gerektirmesi, bahçe kurulum maliyetlerinin yüksekliği ve ürünün depolama süresinin sınırlı olması, üreticilerin yaşadığı ekonomik kayıpları daha da ağırlaştırmaktadır. Bakanlığınızın önceki soru önergemize verdiği yanıtta, kivi ithalatında yüzde 2 gümrük vergisine ilave ton başına 350 dolar ek mali yükümlülük uygulandığı ve 1 Eylül-15 Şubat tarihleri arasında İran’dan sınır ticareti kapsamında kivi ithalatının yasaklandığı belirtilmiştir. Ancak üreticiler, mevcut tedbirlere rağmen farklı güzergâhlar üzerinden ithalat yapıldığı ve uygulanan mali yükümlülüklerin yerli üreticiyi korumakta yetersiz kaldığı iddiasındadır. Bu durum, mevcut ithalat rejiminin etkinliğinin ve sınır kontrollerinin yeterliliğinin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda;

1. 2025 ve 2026 yıllarında İran, Azerbaycan ve Gürcistan menşeli kivi ithalatı miktar ve değer bakımından ne kadardır? Bu ülkelerden yapılan ithalatın yıllara ve aylara göre dağılımı nedir?
2. İran menşeli kivilerin Azerbaycan ve Gürcistan üzerinden Türkiye’ye sokulduğu yönündeki iddialara ilişkin Bakanlığınızca herhangi bir inceleme veya denetim yapılmış mıdır? Bu güzergâhlardan gelen kivilerin gerçek menşeinin tespitine yönelik hangi kontroller uygulanmaktadır?
3. İran’dan sınır ticareti kapsamında kivi ithalatına 1 Eylül-15 Şubat tarihleri arasında getirildiği belirtilen yasağın günümüzdeki hukuki dayanağı nedir? Söz konusu yasak 2026-2027 dönemi için hâlen yürürlükte midir? Yürürlükte ise 2025 ve 2026 yıllarında yasağın uygulanmasına ilişkin kaç denetim gerçekleştirilmiş, yasağa aykırı ithalat tespit edilmiş midir? Tespit edilen ihlaller hakkında hangi işlemler yapılmıştır?
4. Kivi ithalatında 31 Aralık 2021 tarihli ve 5052 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile getirilen ton başına 350 ABD doları tutarındaki ek mali yükümlülük hâlen yürürlükte midir? Yürürlükte değilse veya tutarı değiştirilmişse, kivi ithalatında bugün uygulanan gümrük vergisi ve ek mali yükümlülüklerin tutarı, hukuki dayanağı ve son değişiklik tarihleri nedir? Yerli kivi üreticilerinin korunması amacıyla ek mali yükümlülüğün ton başına 750 ABD dolarına çıkarılması veya üretim dönemlerini gözetken ilave koruma tedbirlerinin uygulanması değerlendirilecek midir?
5. Ordu ve Samsun başta olmak üzere kivi üretiminin yoğun olduğu bölgelerde, 2026 yılında üreticilerin karşılaştığı fiyat düşüşleri ve depolarda ürün kaybı yaşandığı yönündeki bildirimler Bakanlığınıza ulaşmış mıdır? Üreticilerin zararlarının belirlenmesi, ürün kayıplarının azaltılması ve yerli kivi üretiminin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla herhangi bir destek veya acil eylem planı hazırlanmakta mıdır?